

el-Huszeinek, az arab nacionalista vezetőnek, hogy zsidók palesztinai kivándorlására nem adnak módot.

Az ajánlat kézhezvétele után a budapesti Mentőbizottság rejtjeles táviratban szinte azonnal továbbította annak tartalmát Isztambulba és Svájcba, többek között Pozner genfi irodájába.⁶⁸ Egy másik, május 2-i keltezésű táviratban a Mentőbizottság vezetői sürgősen török vízumot kértek Isztambultól Brand és Winger számára – ekkor még úgy tudták, hogy az Abwehr-ügynök kíséri el Brandot.⁶⁹ A pozitív válasz Isztambultól hamar megérkezett: „Chaim” kész fogadni a magyar zsidók követét, Budapesten gyakorlatilag a teljes Vaada-vezetőség azt hitte, hogy a „Chaim” név magát Chaim Weizmann, a Cionista Világszövetség vezetőjét jelenti, és Eichmann is ebben az értelemben tájékoztatták. Ők és Brand csak később jöttek rá, nagyot csalódva, hogy az isztambuliak által említett Chaim – Chaim Barlas, a helybeli Vaada vezetője volt csupán.

Május 15-én, amikor megkezdődött a magyar zsidók tömeges deportálása, Eichmann még egyszer magához kérte Brandot. Elmondta neki, hogy az utazásra minden előkészület megtörtént, és hogy másnap indulhat. A Vaada vezetői tanácsokkal látták el Brandot a Weizmann-nal folytatandó tárgyalásaival kapcsolatban, és biztatták, lépjen érintkezésbe az Egyesült Államok ankarai nagykövetségével, a zsidó származású Laurence A. Steinharttal. Krumejt május 17-én vitte Brandot Bécsbe.

Brandot és Krumejt Grosz is elkísérte. Grosz utazása nyugtalanította a Mentőbizottság vezetőit. Brand viszont azon a nézeten volt, hogy Grosz még mindig jobb, mint a másik alternatíva: az SS által kijelölt ismeretlen náci kísérő.

Az iratok közt, amelyeket Brand magával vitt, volt három ajánlólevél. Az egyik, 1944. május 16-án kelt levelet Stern Samu és Freudiger Fülöp, a neológ, illetve az ortodox zsidó hitközségek vezetői írták alá, mindketten a Zsidó Tanács tagjai.⁷⁰ A másik ajánlólevél a Vaadéé, a harmadik az Egyesült Ifjúsági (Haluc) Mozgalomé volt. Brand magával vitt ezenkívül 2-2,5 ezer dollárt, és volt német útlevele is. Az útlevelet, amelyen mint Eugen Band erfurti mérnök szerepel (lásd a 29.1. képet), Bécsben vette át, ahol két éjszakát töltött a Hotel Metropole-ban, a Gestapo főhadiszállásán. Brand és Grosz május 19-én hagyták el Bécsset, és útjukat a Balkánon kétszer megszakítva, még aznap megérkeztek Isztambulba.

A szabad világ reagálása. Brand csalódásainak sorozata mindjárt a leszállás után megkezdődött. Kiábrándultan vette tudomásul, hogy az a Chaim, akire számított – nem várja őt. Mi több, mivel nem volt török vízum, ki sem engedték a repülőtérrel – úgy látszik, az isztambuli Vaada vezetői vagy megfélemlítettek róla, vagy nem sikerült megszerezniük. Mi-